

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Nieuw Fenomeen in het Europeparlement

Olsthoorn, W.

Citation

Olsthoorn, W. (2019). Nieuw Fenomeen in het Europeparlement. *Bestuurskundige Berichten*, 34(1), 12-13. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3212551>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Creative Commons CC BY-NC-ND 4.0 license](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3212551>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Nieuw Fenomeen in het Europarlement

Het Europese parlement heeft de laatste jaren meer macht en invloed proberen uit te oefenen op het beleid van de Europese Unie. In sommige processen heeft het Europarlement inderdaad meer invloed gekregen. Op andere vlakken blijft dit een strijd tussen de regeringen van lidstaten en het Europarlement. Een goed voorbeeld hiervan is de benoeming van de voorzitter van de Europese Commissie. In 2014 is Jean-Claude Juncker voorzitter geworden van de Europese Commissie, omdat de Europese christendemocratische fractie Juncker had voorgedragen als 'Spitzenkandidaat'. Dit artikel biedt een overzicht over hoe dit proces zich heeft kunnen ontwikkelen en hoe dit verder zal gaan bij de aankomende verkiezingen, die immers in 2019 zijn.

Door Wouter Olsthoorn

Vijf jaar geleden is dit fenomeen voor de eerste keer in het Europees parlement gebruikt. In het Verdrag van Lissabon (2009) staat dat de regeringsleiders rekening moeten houden met de uitslag van de Europese verkiezingen bij het kiezen van de voorzitter voor de Europese Commissie. Uit deze regel van het Verdrag blijkt volgens het Europarlement dat het in staat is om Spitzenkandidaten aan te wijzen. Dit alles komt er op neer dat de winnaar van de grootste fractie de voorzitter van de Europese Commissie wordt. Dit betekent een grote inperking van de macht van de regeringsleiders om gezamenlijk een voorzitter van de nieuwe Commissie te kiezen. Immers, het Europarlement bepaalt wie de Spitzenkandidaten zijn. Vervolgens hangt het af van de verkiezingen wie er uiteindelijk wint. Het is vergelijkbaar met het Nederlandse systeem: de lijsttrekker van de grootste partij, wordt ook de minister-president. In Nederland gaat het al jaren zo, en in andere Europese landen is dat ook zo.

In 2014 waen naast Juncker, ook Martin Schulz en Guy Verhofstadt namens hun fractie kandidaat. Verhofstadt is de fractieleider van de Europese Liberalen in het Europees Parlement. Juncker van de Christendemocratische fractie en van de Sociaaldemocratische fractie stelde Schulz zich kandidaat. Schulz was hij ook degene die met het idee van de Spitzenkandidat kwam en de term met succes heeft geïntroduceerd. Het is van belang om op te merken dat deze drie Spitzenkandidaten ervaren politici zijn, zeker ook in Brussel. De strijd tussen de kandidaten kwam pas laat op gang, en zal zeker niet voor elke Europese burger even duidelijk zijn geweest.

Het is nu duidelijk dat dit fenomeen niet zomaar uit het Europees parlement verdwijnt. In 2014 was het proces weliswaar nieuw en nog niet helemaal bekend bij de burger. Op dit moment wordt er al veel meer over geschreven en gepraat. Het lijkt dat dit een goede ontwikkeling is om te zorgen dat de voorzitter van de Europese Commissie een democratisch mandaat heeft. De grote fracties in het Europees Parlement staan immers achter het plan.

Voor 2019 heeft Frans Timmermans zich al kandidaat gesteld. Dit nieuws maakte hij bekend in zijn geboorteplaats, Maastricht. Binnen de Europese sociaaldemocraten was er kort discussie over wie Spitzenkandidaat wordt, maar het is inmiddels wel duidelijk geworden dat Frans Timmermans dit gaat doen. De kans dat de sociaaldemocraten de grootste fractie worden is best klein. Volgens de peiling worden

de Europese christendemocraten de grootste fractie. Er is een kleine kans dat het Europees Parlement een Spitzenkandidaat van de christendemocraten afwijst, en dat Timmermans dan toch voorzitter van de Europese Commissie wordt. In dat geval zou het ook kunnen zijn dat de regeringsleiders ervoor zorgen dat het toch een andere kandidaat wordt, om zo proberen te zorgen dat bij de verkiezingen in 2024 geen Spitzenkandidaten meer worden aangedragen. Dat is echter speculeren en veel zekerheid is er nog niet te geven.

Bij dit hele proces is het belangrijk dat de opkomst van de Europese verkiezingen in het oog worden gehouden. Afgelopen verkiezingen was er sprake van een zeer lage opkomst. In 2014 was dit maar 42 procent. Als dit geografisch wordt bekeken, dan kan worden gezien dat de Oost-Europese landen het minst op het Europees Parlement stemden.. De vraag is maar of het voor deze kiezers genoeg is om op een Spitzenkandidaat te stemmen, of dat er toch meer stappen nodig zijn om de opkomst te verbeteren. Als de trend van lage opkomsten doorzet, dan komt er een moment dat het Europees Parlement de legitimiteit van de Spitzenkandidaat-procedure niet meer kan uitleggen en ook haar eigen democratisch mandaat en gezag komt dan in gevaar.

Het is nu duidelijk dat dit fenomeen niet zomaar uit het Europees parlement verdwijnt. In 2014 was het proces weliswaar nieuw en nog niet helemaal bekend bij de burger. Op dit moment wordt er al veel meer over geschreven en gepraat. Het lijkt dat dit een goede ontwikkeling is om te zorgen dat de voorzitter van de Europese Commissie een democratisch mandaat heeft. De grote fracties in het Europees Parlement staan immers achter het plan.

